

DOBROSTAN – TOWAR DEFICYTOWY

Zdrowe jedzenie, zdrowe nawyki, zdrowy styl życia, zdrowe relacje czy tak bardzo deficytowy: zdrowy rozsądek. Całkiem sporo mamy tego „zdrowia” wokół siebie. Nie bez powodu. Jest ono dla nas wartością uniwersalną, cenioną w różnych kulturach i odległych społeczeństwach. Kto wie, czy nie wartością najwyższą, gdyż pozbawieni zdrowia automatycznie tracimy jakąś część siebie – część własnego potencjału do działania, samorealizacji. Tych, którzy są w stanie działać na przekór chorobie mimo bólu, niepełnosprawności, nie rzadko stawiamy za wzór heroicznego męstwa.

Przyjęta przez Światową Organizację Zdrowia definicja wskazuje, że zdrowie we współczesnym rozumieniu to „stan pełnego fizycznego, psychicznego i społecznego dobrostanu, a nie tylko brak choroby lub niepełnosprawności”. Bardzo często to od nas samych zależy, jak blisko tego stanu chcemy być. Decydujemy codziennymi, małymi wyborami, składającymi się na nasz styl życia. Nie zawsze są to wybory trafne, o czym może chociażby świadczyć epidemia otyłości dotykająca już nawet uczniów i uczennice szkół podstawowych...

Czasami mimo poprawnej profilaktyki tracimy zdrowie. Sięgamy po pomoc. W Polsce prawo do ochrony zdrowia jest nam zagwarantowane przez konstytucję, która wskazuje, że to rolę władz publicznych jest zapewnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej. Jak z tym jest w praktyce, doświadczył chyba każdy, kto chciał umówić się na wizytę do specjalisty. Najpewniej odwiedził go prywatnie – w 2023 roku wydatki na prywatną służbę zdrowia wyniosły bowiem już 50 mld zł, o 20 mld przewyższając analogiczne wydatki z budżetu państwa...

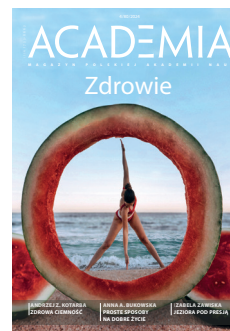
Kondycja narodowych systemów opieki zdrowotnej nie powinna jednak przysłonić triumfów współczesnej medycyny. Terapia genowa, terapia komórkami macierzystymi, inżynieria tkankowa, szczepionki mRNA, edycja genów, rezonans magnetyczny i tomografia komputerowa – to tylko kilka przykładów osiągnięć (nierazko nagrodzonych medycznym Noblem), o których nasi przodkowie nawet nie śnili, a które dzisiaj ratują ludzkie życie. Do tego wypadałoby dodać uczenie maszynowe (tzw. sztuczną inteligencję), która coraz śmielej i skuteczniej wspomaga medyków w diagnozowaniu i leczeniu, a naukowców w badaniach.

Hipokrates głosił: po pierwsze – nie szkodzić, po drugie – uważać, po trzecie – leczyć. Raczej wolelibyśmy nie doprowadzać swoich organizmów do tej trzeciej ewentualności, a zatem zadbajmy o zdrowszy styl życia. Jak? Wierzę, że lektura artykułów tego numeru Akademii podsunie kilka pomysłów.

DR HAB. ANDRZEJ Z. KOTARBA, PROF. CBK PAN

Aleksandr Yasin,
Komplementarność I,
2024, 60×70 cm,
akryl na płótnie

Uprawia malarstwo akwarelowe, akrylowe i olejne. W 1997 roku ukończył Wydział Architektury Akademii Krymskiej – obronił pracę magisterską z wyróżnieniem. Jest członkiem Okręgu Warszawskiego ZPAP oraz członkiem Stowarzyszenia Akwarelistów Polskich, które wchodzi w skład Europejskiej Federacji Akwarelistów. Na swoim koncie ma ponad 100 wystaw autorskich i zbiorowych w kraju i za granicą. Jego prace znajdują się w kolekcjach prywatnych niemal na wszystkich kontynentach świata oraz w zbiorach muzeów sztuki.

MAGAZYN
POLSKIEJ AKADEMII
NAUK

nr 4/80/2024
kwartalnik
ISSN 1733-8662
nakład: 2000 egz.

© Polska Akademia Nauk
Biuro ds. Komunikacji
i Informacji Naukowej
pl. Defilad 1
00-901 Warszawa
www.pan.pl
www.academia.pan.pl
academia@pan.pl

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

Jolanta Iwańczuk
redaktor naczelna
nauki o Ziemi
jolanta.iwanczuk@pan.pl

Daniel Sax
redaktor, tłumacz

Mariusz Gogół
nauki biomedyczne
i biochemiczne

Patrycja Strzetelska
nauki humanistyczne

Witold Zawadzki
nauki ścisłe i techniczne

Dominik Wódz
redakcja językowa

Andrzej Figatowski
grafika

Sylvia Piwowar
edycja zdjęć

Anna Bielec
koordynator projektu

RADA NAUKOWA

Marek Konarzewski
prezes PAN
(przewodniczący)

Dariusz Jemielniak
(wiceprzewodniczący)

Andrzej Buko
Katarzyna Czarnecka

Patrycja Dołowy
Paweł Golik

Janusz Jurczak
Tomasz Kapitaniak
Marek Krawczyk
Krzysztof Nowak
Anna Zawadzka

Druk:
Agencja Wydawniczo-
-Poligraficzna Gimpo